

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת שופטים

הציווי הראשון של המלך

בפרשתנו מובאות כמה הלכות המיוחדות למלך. ההלכה הראשונה מופיעה בפסוקים הבאים:

"רקלא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצר; מהלמען הרבות סוסים ו'אמר לקם לאת ספון לשוב בדרך הזה עוד. ו'ל
אירבה לו נשים ולא יסור לבו ו'קסוף ו'זהבלא ירבה לו מאד" (דברים יז, טז-יז)

הדרישה הבסיסית מהמלך היא לשרת את העם ולא את עצמו. המלך חייב לדאוג לכל צרכי עמו וממלכתו. חז"ל לימדונו שאין הגבלה על מספר הסוסים ועל כמות הכסף של המלך – כל עוד הם נועדו לתכלית המלוכה, לדאגה לכל הצרכים של האומה. אולם אם המלך קונה סוס אחד שלא לצורך מרכבתו אלא לעושרו האישי, הוא עובר בכך על האיסור.

כשמתערב האינטרס האישי עם האינטרס הציבורי הכול משתבש.

אם כך, עלינו להבין את המשך הפסוק – מה הקשר בין האיסור להרבות סוסים לאיסור לחזור למצריים? הלוא מותר לקנות סוסים לצרכי הממלכה, ואם הסוסים נמכרים במצרים צריך לקנותם משם. והרי כבר כתב הרמב"ם שמותר לחזור למצרים בשבילסחורה!?

אלא שהאיסור שאליו מכוון הפסוק הוא לחזור לשלטון כדוגמת שלטון פרעה מלך מצרים. במצרים היו כל העם עבדים למלך לאחר שיוסף קנה את בהמותיהם, את קרקעותיהם ואת גופם לפרעה מלך מצרים. שלטון מצרים יצראת העיוות הגדול ביותר - העם שירת את המלך במקום שהמלך ישרת את העם!

יציאת מצרים לא הייתה רק בריחה והצלה ממקום ששעבד אותנו. זו הייתה יציאה מממשל מדכא לשלטון המעניק חירות ליחיד ומונע את ניצולו.

משום כך כל כך הרבה מצוות בתורה, כגון האיסור לקחת ריבית והחובה לשחרר עבד ולסייע לו בעת שחרורו, הן זכר ליציאת מצרים.